

LIFE IP NATUREMAN

LIFE16 IPE/DK/006

***FORUNDERSØGELSE
OVERORDNET VISION***

Simested S – subregion N 30-4

Natura 2000-område nr. 30: Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested og Nørre Ådale samt Skravad Bæk

Figur 1. Simested Å med beskyttede enge på begge sider.

Viborg Kommune, 2021

**VIBORG
KOMMUNE**

Indhold

Projektområdet generelt	3
Oversigt.....	3
Kortlagt habitatnatur.....	4
§3-natur	6
Vandløb og grøfter	7
Andre forhold	8
Trusler mod områdets naturværdier.....	11
Nuværende pleje	11
Ejerstruktur.....	12
Drift og driftshistorie	12
Overordnet vision for området	13
Indledende overvejelser om de næste trin	13
Interessentundersøgelse	13
Botanisk forundersøgelse.....	14
Hydrologisk forundersøgelse.....	14
Relevante aktioner	14

Figur 2. Græssende kvæg i subregion Simested S.

Ansvarsfraskrivelse:

Oplysningerne i denne rapport afspejler kun forfatterens holdning.
EU-Kommissionen er ikke ansvarlig for nogen brug af disse oplysninger.

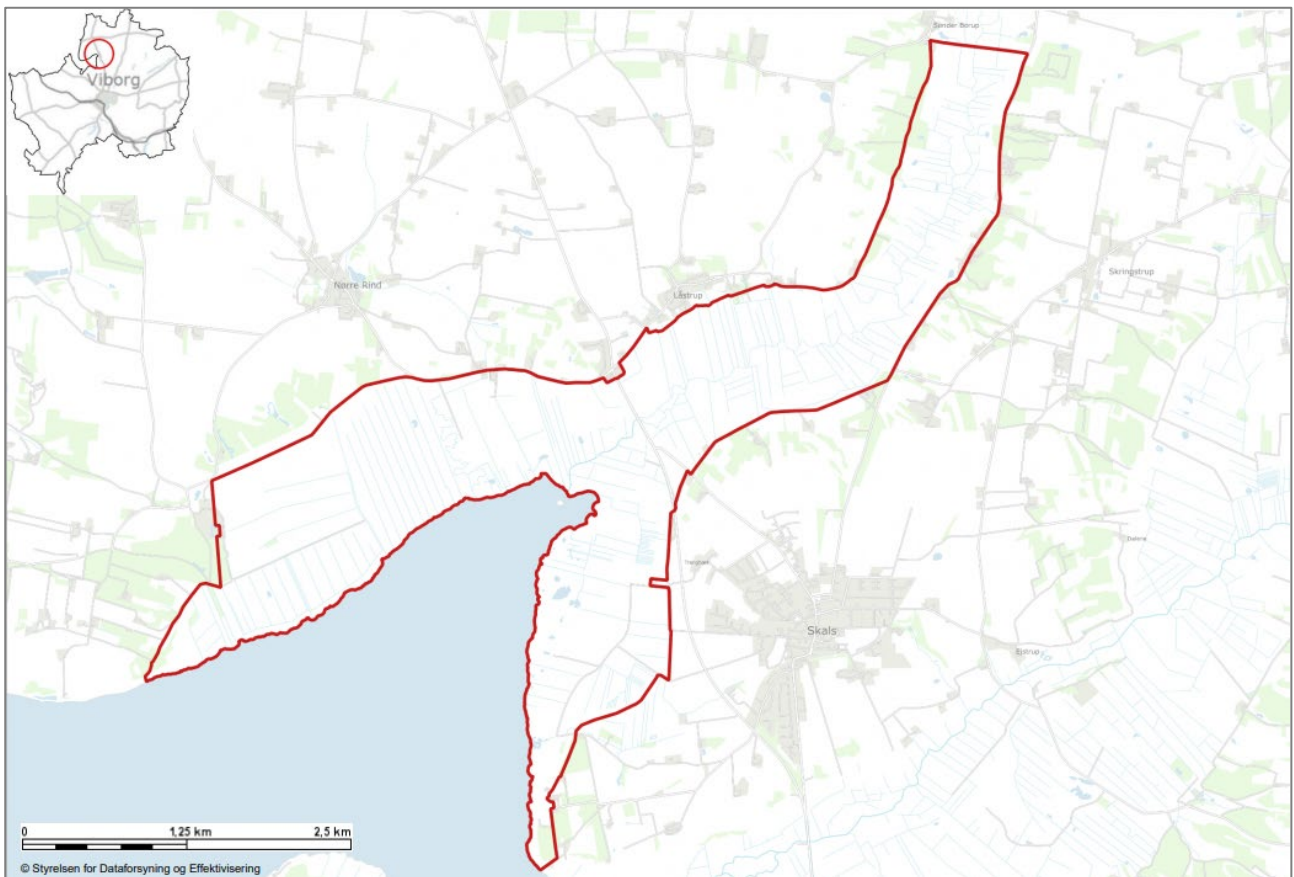
Projektområdet generelt

Oversigt

Simested Å udgør en central del af subregion N30-4 Simested Syd, som strækker sig fra Sønder Borup til Simested Ås udløb i Hjarbæk Fjord og videre langs fjorden. Samlet udgør projektområdet 1000 ha.

Simested S er en del af N30: Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested, Nørre Ådal samt Skravad Bæk.

Vandløbet og ådalen fremstår ureguleret og terrænnært. Jorden er mange steder drænet og opdyrket, men en stor andel er også lavbundslande med beskyttede enge. Hele projektområdet fremstår som et åbent landskab, men domineres af eutrofiering og uønsket opvækst.

Figur 3. Kort over subregion N30-4.

Kortlagt habitatnatur

Der er 19,7 ha med kortlagte naturtyper i subregionen, som strækker sig over 1000 ha.

Ved den seneste NOVANA kortlægning er der primært kortlagt kildevæld (3,2 ha), surt overdrev (5,6 ha) og rigkær (5,2 ha). Yderligere er der kortlagt en enkelt forekomst af tidvis våd eng, kalkoverdrev og egeblandskov. De våde habitatnaturtyper forekommer hovedsageligt i ådalens nordlige del. Der er enkelte overdrev på ådals skrænterne i den nordlige del, samt flere forekomster i den sydlige del ud mod Hjarbæk Fjord.

For surt overdrev er 4,2ha er i god tilstand, mens 1,4ha er i moderat tilstand. For kalkoverdrev er forekomsten i god tilstand. Den negative påvirkning på de sure overdrev er en for høj andel af høje græsser og urter, samt forekomst af invasive arter. Både surt overdrev og kalkoverdrev er desuden påvirket af eutrofiering fra naboarealer. Næsten alle overdrev afgræsses.

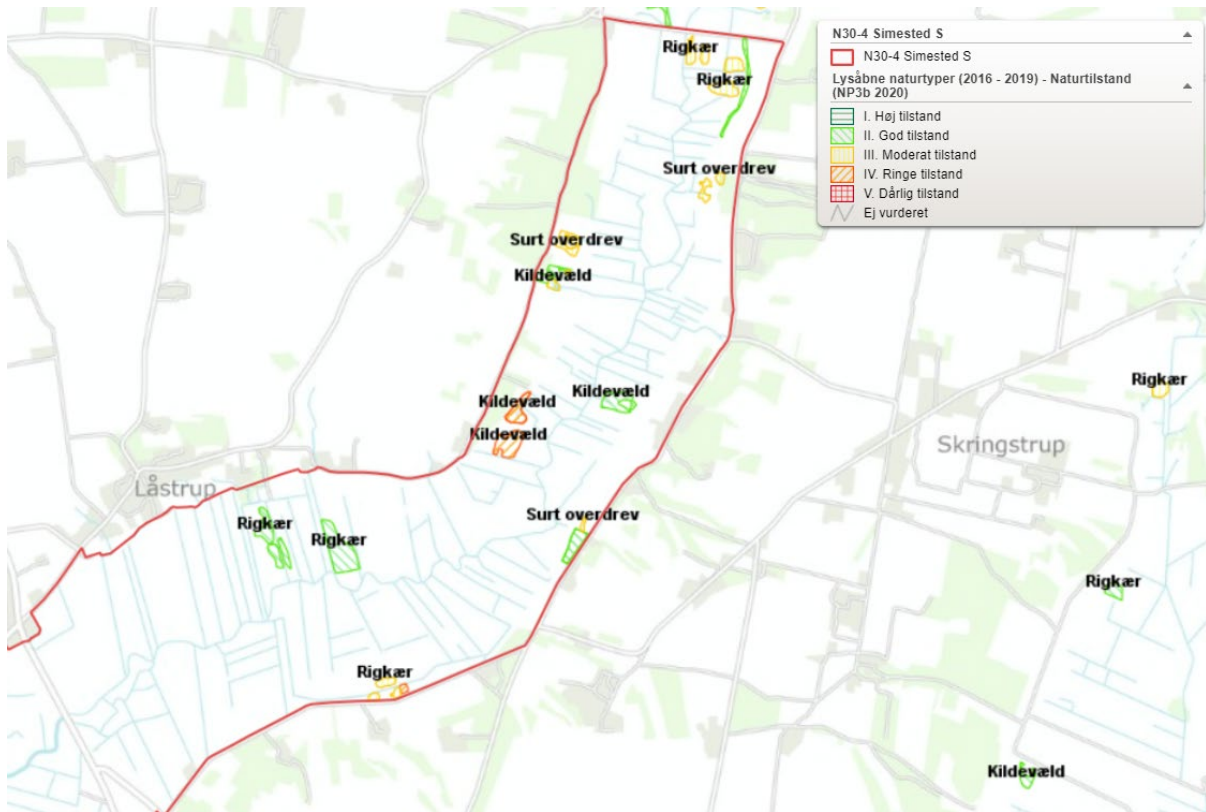
For de våde naturtyper er 3,1 ha rigkær er i god tilstand, 1,8 ha i moderat tilstand og de resterende 0,3 ha er i ringe tilstand. Der er 0,8 ha kildevæld god tilstand, 1 ha i moderat tilstand og 1,4 ha i ringe tilstand. Der er en enkelt forekomst af tidvis våd eng som er i god tilstand.

De dominerende negative faktorer på de våde naturtyper er afvanding. Påvirkningen er oftest i form af perifære og ikke vedligeholdte grøfter, men nogle steder er afvandingen betydelig. Også manglende drift og den dertilhørende høje vegetation domineret af høje urter eller græsser har en negativ effekt. Endelig er enkelte arealer påvirket af randeffekter og invasive arter.

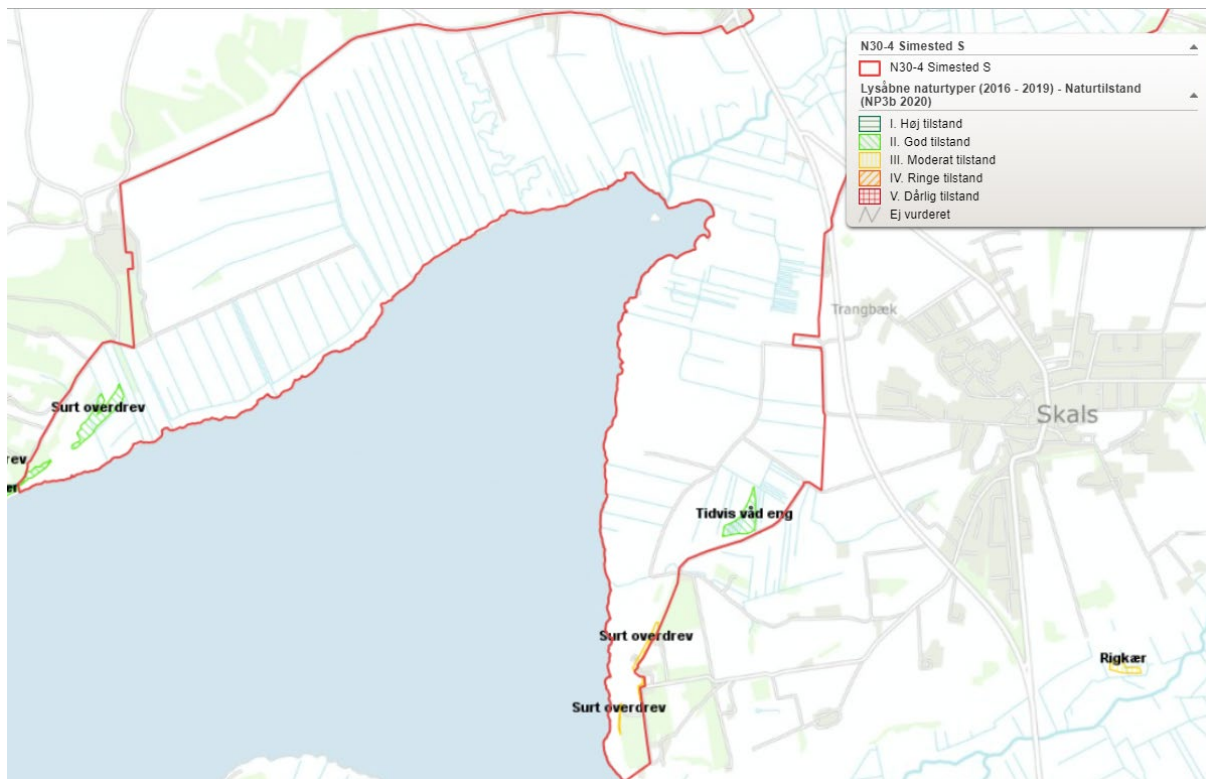
I perioden mellem de to kortlægninger i 2010 og 2019 er naturtilstanden generelt blevet forbedret og kun to steder er tilstanden i tilbagegang. Tilstanden er dog mange steder moderat og status quo fra sidste kortlægningsperiode.

Der er ikke fundet nogen fokusarter inden for subregion N30-4 i forbindelse med NOVANA overvågningen. Engsnarre er eftersøgt, men ikke fundet.

Der er i forbindelse med artsovervågning inden for 2014-2019 observeret grøn kølleguldsmed og odder ved Simested Å.

Figur 4. NOVANA data kortlægning af habitatnatur 2016-2019 i den nordlige del af subregionen.

Figur 5. NOVANA data kortlægning af habitatnatur 2016-2019 i den sydlige del af subregionen.

§3-natur

271 ha af subregionen er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Det er især store sammenhængende engarealer omkring åen og ud til fjorden, der er omfattet af denne beskyttelse. Ellers er der enkelte områder med beskyttet overdrev, søer og mose. Hele vandløbsstrækningen Simested Å er også beskyttet.

Figur 6. Kortet viser de § 3 beskyttede naturtyper i den nordlige del af subregionen.

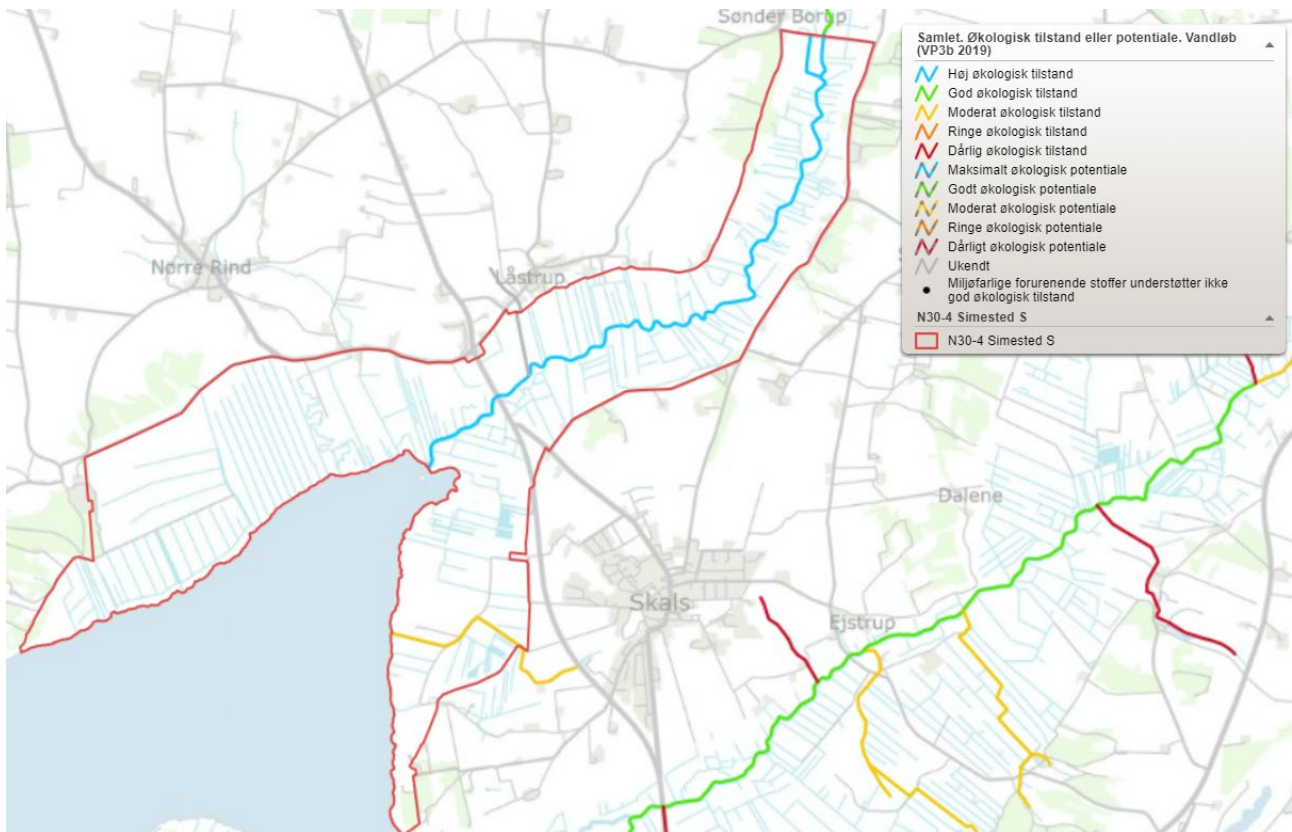
Figur 7. Kortet viser de § 3 beskyttede naturtyper i den sydlige del af subregionen.

Vandløb og grøfter

Simested Å er et ureguleret og terrænært vandløb med en god bestand af havørred.

Subregionen omfatter den nederste del af Simested Å med udløb i Hjarbæk Fjord. Vandløbsstrækningen for Simested Å udgør 6,75 km og har en høj økologisk tilstand og dermed målopfyldelse. Der er et enkelt mindre tilløb til Simested Å med ukendt økologisk tilstand. Elbæk, der løber til Hjarbæk Fjord, har en moderat økologisk tilstand.

Ud fra historiske kort har Simested Å næsten det samme forløb, som vist på målebordsblade fra 1901-1971, men der er drænet betydeligt i området.

Figur 8. Kortet viser den samlede økologiske tilstand for vandløbsstrækningen for Simested Å og tilløb inden for projektområdet.

Andre forhold

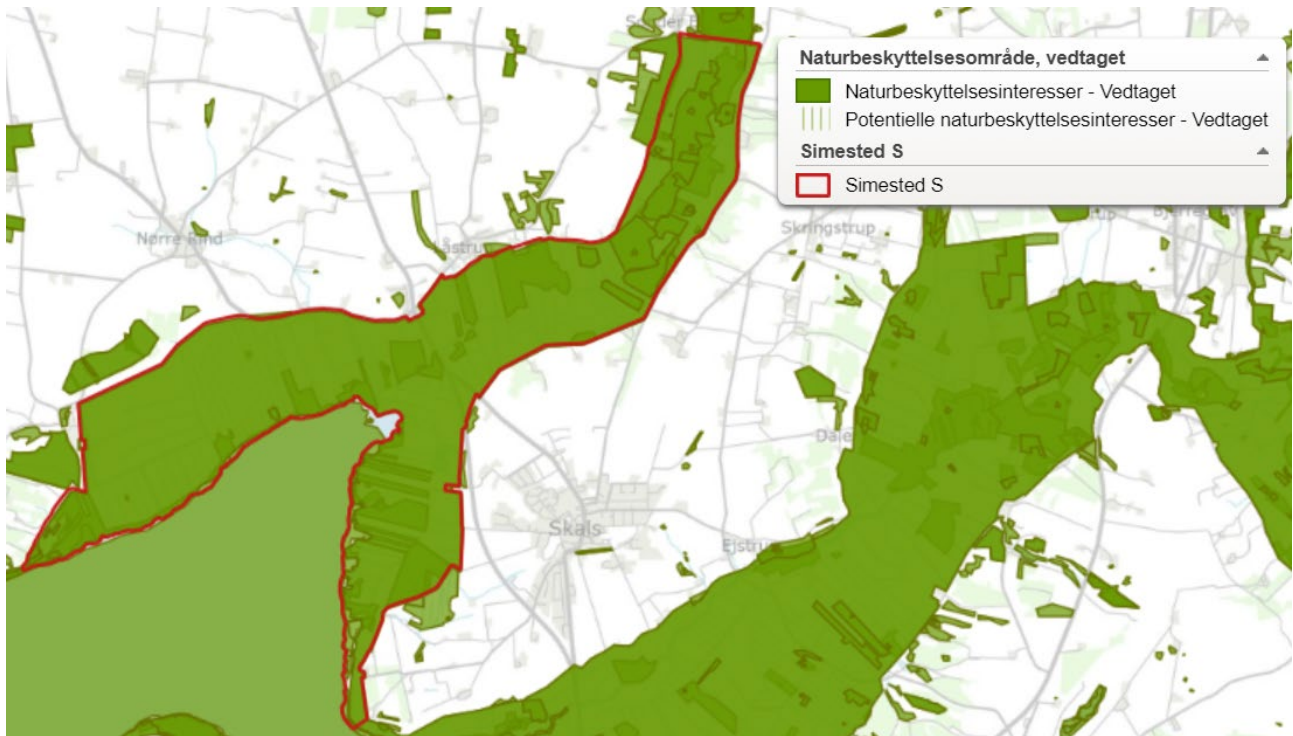
Subregionen er udpeget som Natura 2000 fuglebeskyttelsesområde. I den nordlige del af regionen er der observeret et levested for Plettet Rørvagtel. Yderligere er der i udkanten af regionens sydøstlige del levesteder for både rørhøg, rørdrum og plettet rørvagtel. Tilstanden for levestederne er god, bortset fra området i den nordlige del, som er moderat tilstand.

Der er ved § 3 besigtigelser flere steder observeret stor vandsalamander og klokkefrø.

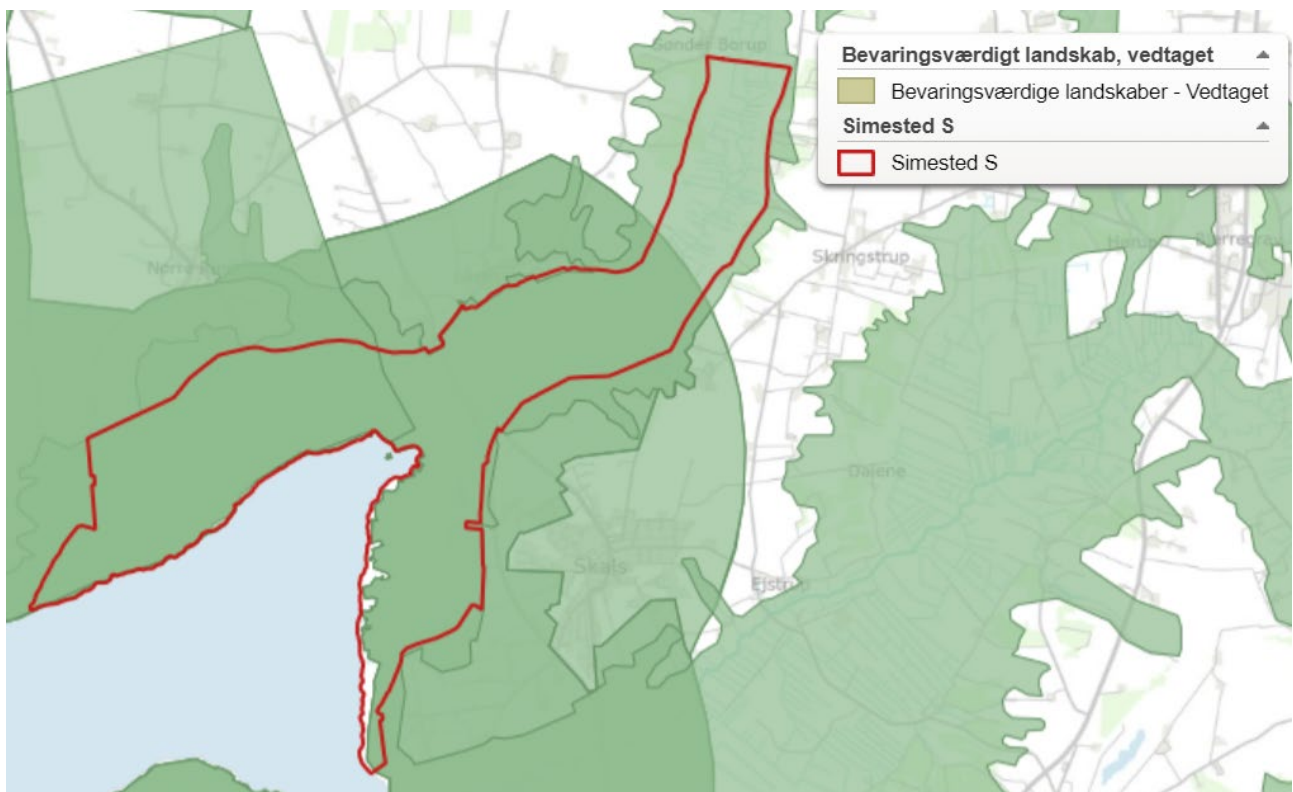
Der er problemer med stor bjørneklo på områdestrækningen langs Simested Å. Der er derfor givet dispensation til kemisk behandling af bjørneklo i området.

Åbeskyttelseslinjer og søbeskyttelseslinjer følger hele vandløbsstrækningen langs Simested Å.

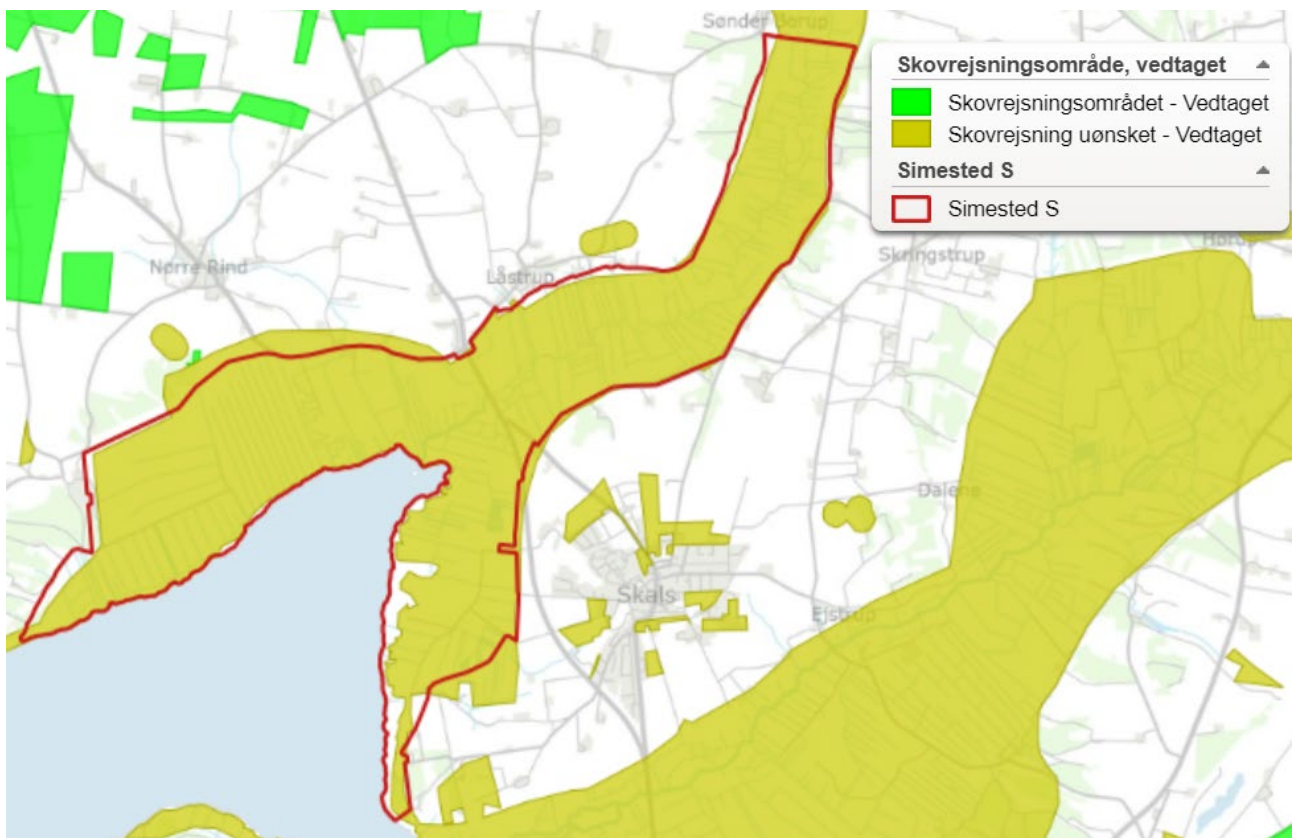
Ifølge den gældende kommuneplan er skovrejsning uønsket i stort set hele subregionen. Kommuneplanen viser samtidig at den nordlige del af subregionen består af lavbundsarealer, og den sydlige del består af lavbundsarealer, der kan genoprettes. Yderligere er hele subregionen udpeget til naturbeskyttelsesområde og bevaringsværdigt landskab.

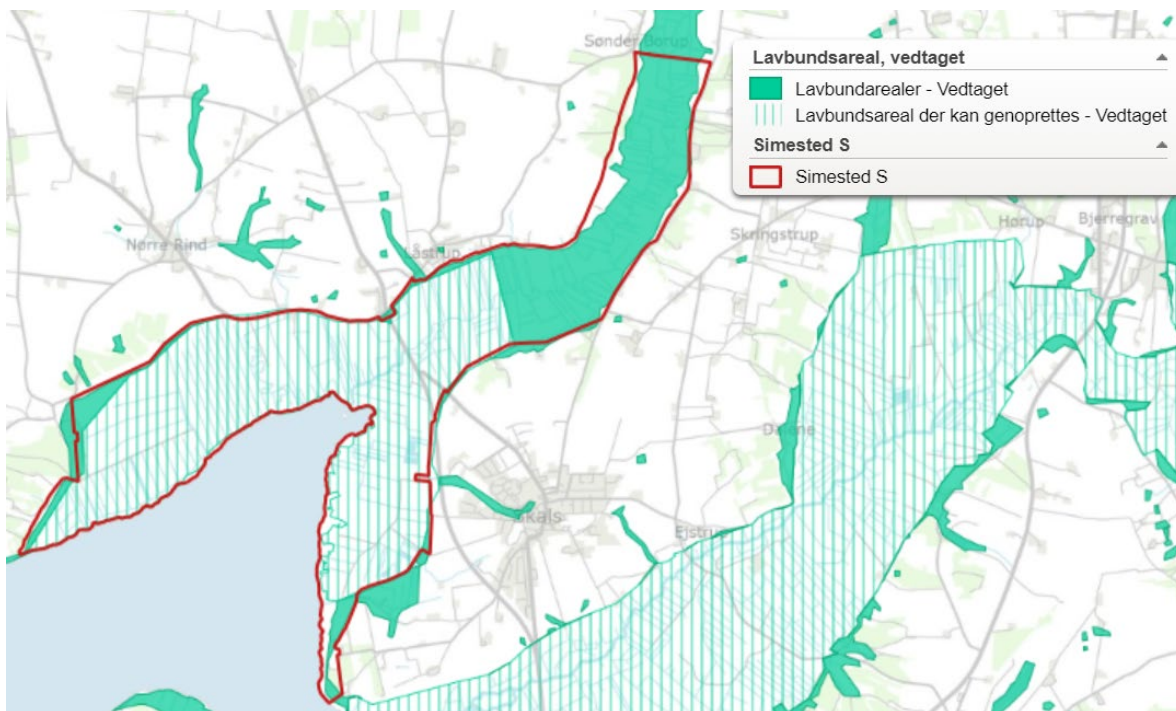
Figur 9. Kortet viser naturbeskyttelsesområder som er vedtaget i kommuneplanen inden for subregionen.

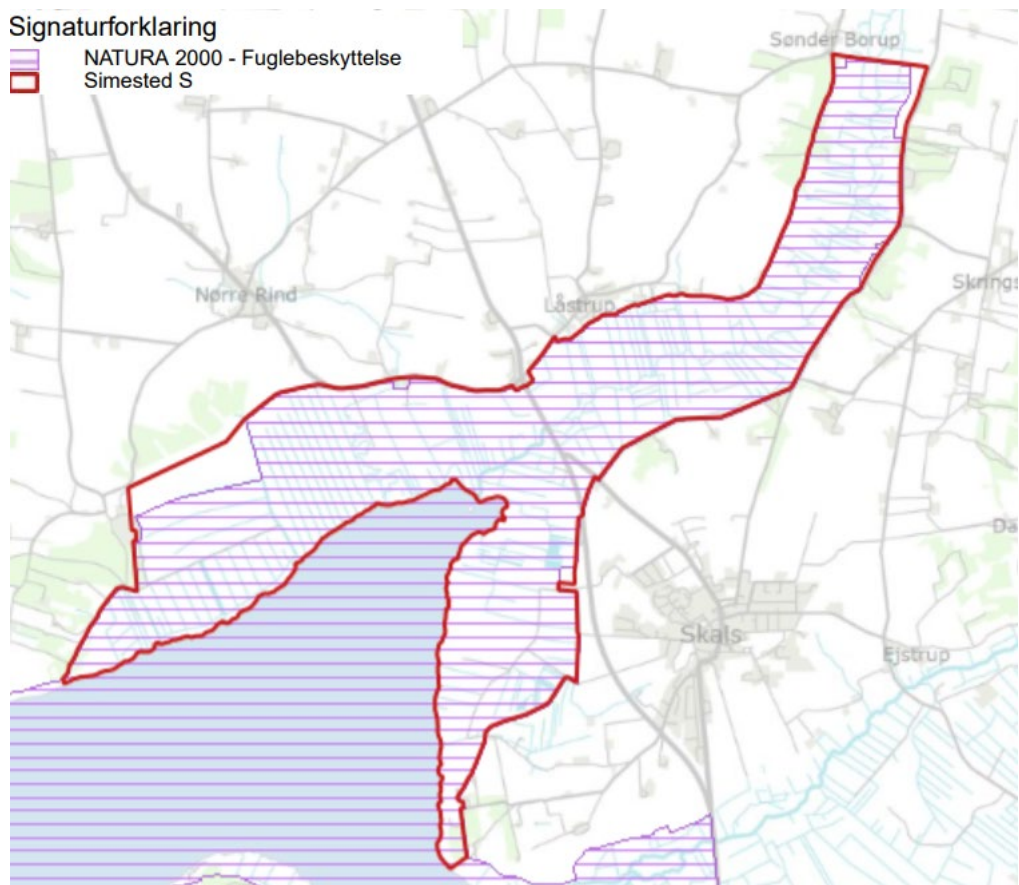
Figur 10. Kortet viser bevaringsværdigt landskab i kommuneplanen indenfor subregionen.

Figur 11. Kortet viser hvor skovrejsning er ønsket og uønsket i kommuneplanen inden for subregionen.

Figur 12. Kortet viser lavbundsarealer og mulighed for genopretning i kommuneplanen indenfor subregionen.

Figur 13. Kortet viser Natura 2000 fuglebeskyttelse i projektområdet.

Trusler mod områdets naturværdier

Der er en udfordring med eutrofiering og tilgroning i området. Monoton og artsfattig vegetation er til stede i flere af habitatnaturområderne. Mangel på afgræsning i projektområdet er en trussel for bevarelse af habitatnaturtyperne og muligheden for at opnå en god økologisk tilstand. Samtidig er den naturlige hydrologi ødelagt af dræning. Dette har betydning for udviklingen på arealerne og kan blive en udfordring i forhold til at sikre en god økologisk tilstand og samlet set opnå en gunstig bevaringsstatus.

Yderligere er der lokaliteter med forekomster af sitkagran, rynket rose, bjergfyr og glansbladet hæg, som skal bekæmpes i området.

Nuværende pleje

En stor andel af arealerne i subregionen er uden drift, og permanent græs forekommer på en stor andel af arealerne. På cirka 20 % af projektarealet modtages det 5-årige miljøtilsagn til pleje af græs- og naturarealer. Foruden græsning bliver flere af arealerne slået. Stadigvæk er mange af områderne truet af tilgroning og eutrofiering med en ensartet og høj vegetation.

Ejerstruktur

Der er 119 lodsejere i subregionen, og der er flere lodsejere, der ejer mange matrikler. Mange af matriklerne i subregionen hører til ejendomme, som har langt større arealer udenfor ådalen og Natura 2000. I nogle tilfælde ligger ejendommens arealer samlet på den anden side af afgrænsningen, mens det andre steder ligger spredt over større afstande i området.

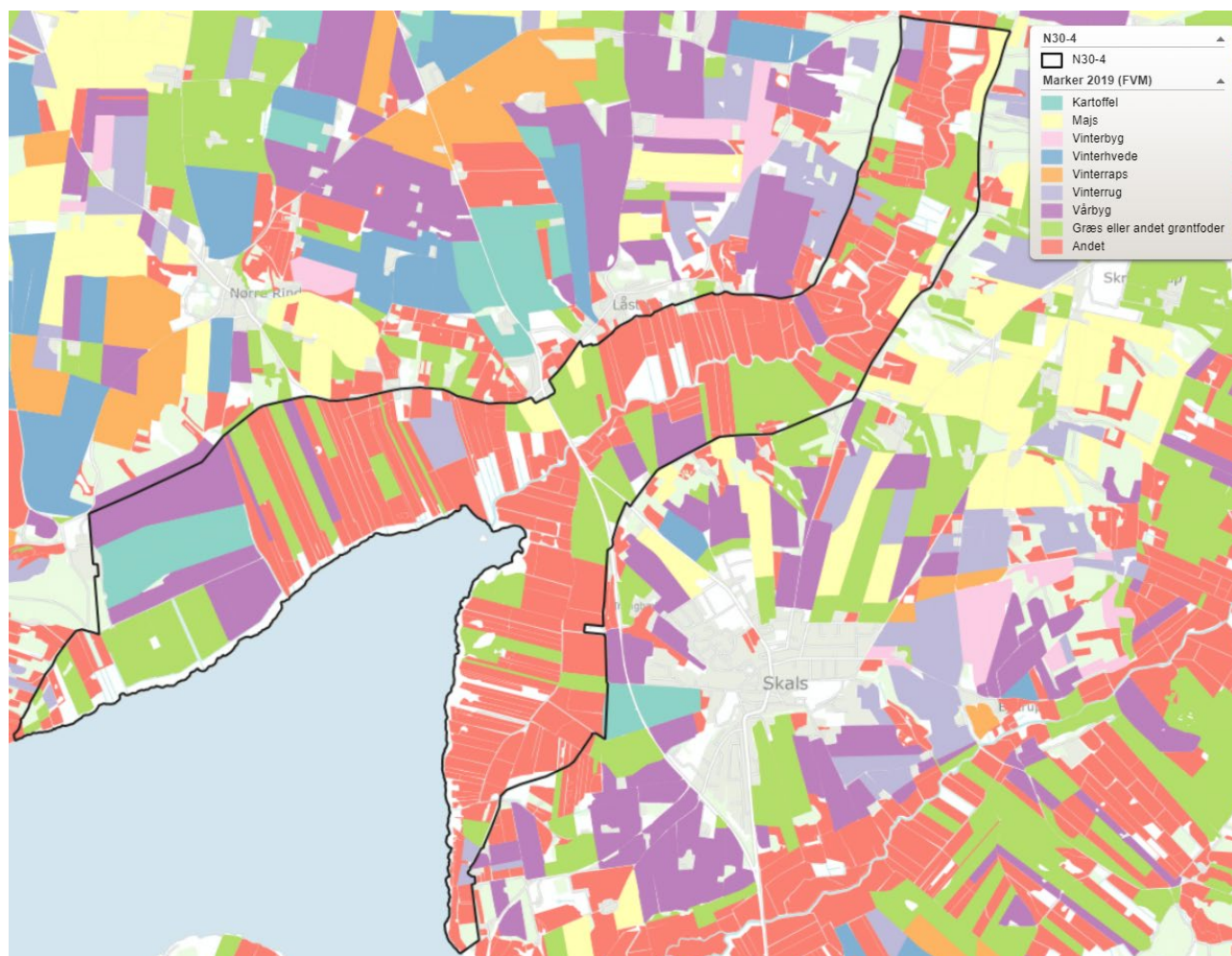

Figur 14. Ejerstruktur i subregionen. Hver lodsejer er markeret med sin egen farve på matrikelniveau. Subregionen er afgrænset med sort.

Drift og driftshistorie

En stor andel af projektområdet er uden omdrift og er udlagt som permanent græs eller MVJ-græs, og på flere arealer bliver der ansøgt om tilskud til pleje af græs og naturarealer. Dette er de markerede røde arealer på kortet nedenfor. Der er kun få arealer i omdrift i subregionen, og de bliver primært anvendt til grøntfoder, mens der enkelte steder dyrkes kornafgrøder, majs og kartofler.

Der er inden for de seneste år ikke sket en mærkbar forandring i mængden af omdriftsjord i området. Der er ingen bedrifter med bygninger inden for projektområdet, men i projektområdets opland er der enkelte bedrifter med kvæg. Bedrifter med både 0-15 DE, 15-150 DE og en enkelt med over 150 DE.

Figur 15. Dyrkede afgrøder i subregionen (data fra 2019). Subregionen er markeret med sort.

Overordnet vision for området

Der er spredte forekomster af rigkær og kildevæld i subregionens nordlige del. For at opnå gunstig bevaringsstatus skal arealernes naturlige hydrologi genoprettes. Hvis de sammenbindes, får naturtyperne mulighed for at udvides, og der kan etableres en rentabel og langsigtet drift og pleje. Plejen skal være med til at sikre lysåbne forhold og hindre tilgroning, så der kan opnås gunstig bevaringsstatus.

Indledende overvejelser om de næste trin

Interessentundersøgelse

Der har tidligere på lodsejernes initiativ været foretaget en indledende screening for et lavbundsprojekt i et tæt grøftet område på 150 ha ud til Hjarbæk Fjord, men det var ikke teknisk basis for at gennemføre det.

Derfor vil der senere i processen tages stilling til, hvor naturplejen skal foregå og dermed hvilke lodsejere, der skal involveres.

Botanisk forundersøgelse

De seneste botaniske undersøgelser er foretaget i 2019 som en del af NOVANA kortlægning af habitatnatur.

Der vil i 2022 blive foretaget en botanisk gennemgang af en række lokaliteter, hvor Viborg kommunes medarbejdere har identificeret muligheder for at udvide, genoprette og sikre naturtyperne rigkær, kildevæld og overdrev. Denne undersøgelse vil danne basis for det videre arbejde.

Hydrologisk forundersøgelse

Med udgangspunkt i de botaniske undersøgelser kan der udvælges områder til en eventuel nærmere hydrologisk undersøgelse. Dette vurderes at være relevant, da subregionen i høj grad er afvandet.

Relevante aktioner

A1: Botaniske og hydrologiske forundersøgelser af udvalgte områder, samt interessentundersøgelser

A2: Udarbejdelse af ansøgninger til sammenhængende afgræsning.

C1: Etablering af græsning

C2: Etablering af naturlig hydrologi

E5: Naturpleje som driftsgren